

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Коста Андреев Гъров,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “доктор”
в област на висше образование: *1. Педагогически науки*
професионално направление: *1.3. Педагогика на обучението по ...*
докторска програма *Методика на обучението по информатика и информационни технологии*

Автор: Румяна Иванова Карадимитрова, задочен докторант към катедра „Обучение по математика, информатика и информационни технологии” на Факултет по математика и информатика на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”

Тема: „Формиране на дигитални умения у учениците в начална училищна възраст чрез интегриране на технологии в учебния процес“

Научни ръководители: професор д-р Коста Андреев Гъров от Факултета по математика и информатика на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” и проф. д-р Румяна Йорданова Папанчева от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас.

Настоящото становище е написано въз основа на заповед № РД-Д1-618 от 25.03.2022 г. на Ректора на ПУ „П. Хилендарски” (ПУ) проф. д-р Румен Младенов въз основа на решение (Протокол № 28 от 23.03.2022 г.) на Факултетния съвет (ФС) на Факултета по математика и информатика (ФМИ) и доклад на проф. д-р Ангел Атанасов Голев, декан на ФМИ, в съответствие с чл. 4 на ЗРАСРБ, 2 (8), чл. 30 (3) на ППЗРАСРБ и чл. 37 (2) на ПРАСПУ. С цитираната заповед съм назначен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Формиране на дигитални умения у учениците в начална училищна възраст чрез интегриране на технологии в учебния процес“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 1. Педагогически науки; Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., Докторска програма „Методика на обучението по информатика и информационни технологии“. Автор на дисертационния труд е Румяна Иванова Карадимитрова, задочен докторант към катедра „Обучение по математика, информатика и информационни технологии“ (ОМИИТ), а научни ръководители са проф. д-р Коста Андреев Гъров и проф. д-р Румяна Йорданова Папанчева . На първото заседание на научното жури съм избран за негов председател и съм определен да изготвя становище за дисертационния труд, съгласно протокол №1 от 31.03.2022 г.

Представените от Румяна Карадимитрова документи и материали на хартиен и електронен носител са в съответствие с чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ "Паисий Хилендарски", което позволява да се направи реална оценка на постигнатите от нея резултати.

Румяна Карадимитрова е завършила висше образование в областта на началната педагогика. Професионална ѝ квалификация е „Детски и начален учител по английски

език“. По време на работата си в СНЦ „Образование и технологии“, гр. Бургас, овладява много актуални информационни и комуникационни технологии. Тя има много добра теоретична и практическа подготовка по информатика и информационни технологии, умения за работа в екип, технически и компютърни умения. През март 2017 г. е зачислена в задочна докторантура към катедра ОМИИТ към ФМИ на ПУ, в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по информатика и информационни технологии.

Образователната квалификация и професионалната реализация на Румяна Карадимитрова логично я насочват към разработване на дисертационен труд в областта на методиката на обучение по информатика и информационни технологии. Избраната тема на дисертационния труд **„Формиране на дигитални умения у учениците в начална училищна възраст чрез интегриране на технологии в учебния процес“** е изключително актуална за преподавателската практика в модерните образователни системи. Може да се счита, че представената за рецензиране дисертация е един успешен опит за адаптиране на традиционната методика на преподаване към съвременните информационни и комуникационни технологии. Постигнатите в дисертацията резултати могат активно да се използват в преподавателската практика.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е структуриран в следните части: увод, три глави, заключение, използвана литература, 24 приложения, списък от 6 публикации, изнесени доклади на конференции и приноси. Обемът на дисертационния труд е 163 страници, а на приложенията – 170 страници. В основното съдържание са включени 85 фигури и 34 таблици. Приложенията съдържат учебно съдържание, анкетни резултати, проекти на експерименталната група, карти за оценяване, и списък на включените училища и ученици в проведения експеримент. Общият брой използвани литературни източници е 97, от които 71 заглавия на английски език и 26 на кирилица.

В **увода** се обосновава актуалността на темата на дисертационното изследване, определят се целта, обекта, предмета, хипотезата и задачите на дисертационния труд.

Дисертацията предлага разработен и апробиран авторски методически модел (наречен на кратко CDL-Модел) за формиране на дигитални компетентности у четвъртокласниците чрез използване на съвременни информационни технологии в учебните часове по Български език и литература.

В **Първа глава „Теоретични основи на дисертационния труд“** са описани различни иновативни практики и проекти за приложение на ИКТ в обучението и са посочени нормативни документи, регламентиращи тези приложения..

Във **Втора глава „Компетентностен дигитално-езиков модел“**, която е основна за дисертацията е разработен методически модел за приложение на ИКТ в обучението в началното училище. Проявява интересен замисъл на структурата на CDL-Модела, която включва четири компонента – „Съдържание“, „Методи и форми“, „Управление“ и „Оценяване“. Например, компонентът „Съдържание“ включва ядро (дигитални, езикови и контекстни компетентности) и обвивка (модул „Блогинг“ и Модул „Makey“). Модулите „работят“ в единство, но всеки от тях има специфично предназначение. Към всеки от тях са създадени авторски системи от уроци. С модула

„Блогинг“ се осигурява развитието на дигитални компетентности за текстообработка и езикови компетентности за създаване и редактиране на писмена реч, а чрез модула „Makey“ се осигурява развитието на дигитални компетентности за създаване и прилагане на алгоритми и езикови компетентности за говорене и презентирание. Подробно са описани дигиталните технологии, които са интегрирани за реализиране на методическия модел, както и същността, съдържанието и приложението на разработения от докторанта „Учителски блог“. Професионално са представени и точките на компонента „Методи и форми“ (Методи – словесни, нагледни, смесени, интерактивни, проектно-базирано обучение; Форми – индивидуална, по двойки, екипна, фронтална). В компонента „Управление“ е включена изчерпателна информация за организацията и управлението на апробацията на модела (Извадка на участниците и училищата, материална база, ресурси – технологични и дидактични, график и времетраене, документация, родители, учители). В компонента „Оценяване“ са описани методиката и инструментариума за оценяване на ефективността на апробирания модел (Входяща и изходяща диагностика, интервюта, карти за наблюдение, експертна оценка, анкетни карти, атестационна карта).

В Трета глава „Резултати и анализи“ са описани трите етапа на експерименталното изследване — констатиращ, формиращ и контролен. На констатиращия етап е направена входяща диагностика чрез тестово изследване. По време на формиращият етап се реализира апробацията на Моделът, прилага се разработеният изследователски инструментариум и се събират сурови експериментални данни – количествени и качествени. Контролният етап сравнява резултатите от входящата и изходящата диагностика. Педагогическият експеримент позволява да се направят конкретни изводи относно ефикасността на методическия модел и влиянието му върху резултата от обучението на учениците.

В заключението са представени постигнатите резултати, основните приноси, доклади и публикации за резултатите от дисертационния труд и перспективи за бъдещо развитие на представената работа.

В края на всяка глава са направени адекватни изводи от проведените изследвания и е показано личното участие на автора при постигането на съответните резултати.

Авторефератът отразява точно и правилно съдържанието на дисертационния труд. Езикът, на който е написана дисертацията е научен и точен. Много добро впечатление оставя у читателя оформянето на дисертацията. Считам, че целта, поставена в дисертационния труд е **постигната** и хипотезите са **потвърдени**.

Основните резултати от дисертацията са публикувани в **6** научни публикации. Три от публикациите са самостоятелни, а в другите три Румяна Карадимитрова е съавтор с научните си ръководители. Този брой е **достатъчен** като количествен критерий за получаване на научната и образователна степен „доктор“, като са удовлетворени и специфичните изисквания на ФМИ на ПУ. Резултатите от проучванията на докторантката все още не са намерили отзвук в специализираната научна литература – тя не е представила **забелязани цитирания** на нейни публикации.

Румяна Карадимитрова е спазила правилата на научната етика – не е публикувала един и същ ръкопис на различни места, **няма плагиатство**, не е използвала техниката **“copy-paste”** в представените за рецензиране публикации.

Признавам посочените от докторанта **приноси** в дисертационния труд и считам, че те са достатъчни за присъждане на образователната и научна степен доктор.

Предложената дисертация позволява по-нататъшни изследвания по темата, най-вече по отношение обогатяването на методическия инструментариум с повече на брой и разнообразни по съдържание технологии. Представените в дисертационния труд резултати от изследователската работа могат да бъдат използвани в преподавателската практика в българските училища, както и в бъдещи научни изследвания в областта на методиката на обучението по информатика и информационни технологии. Личните ми впечатления от Румяна Карадимитрова са много добри. Познавам докторантката от повече от 10 години. Като неин научен ръководител ще отбележа, че по време на провеждане на докторантурата, тя **спазваше стриктно** индивидуалния учебен план и инструкциите ми. В резултат на активната ѝ творческа дейност се получи дисертационно изследване с много **положителни** теоретически и практически резултати.

Дисертационният труд на Румяна Карадимитрова на тема **„Формиране на дигитални умения у учениците в начална училищна възраст чрез интегриране на технологии в учебния процес“** отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” и специфичните изисквания на Факултета по математика и информатика при ПУ „Паисий Хилендарски“ за придобиване на образователната и научна степен **„доктор“**.

Дисертационният труд показва, че докторант Румяна Карадимитрова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност **„Методика на обучението по информатика и информационни технологии“**, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Въз основа на гореизложеното давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на **Румяна Иванова Карадимитрова** в област на висше образование: **1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., докторска програма Методика на обучението по информатика и информационни технологии.**

30.04.2022 г.
Пловдив

.....
Проф. д-р Коста Андреев Гъров